

Warszawa, 8 kwietnia 2020 r.

RZECZNIK PRAW PACJENTA

RzPP-DPR-WPZ.46.23.2020

Według rozdzielnika

Szanowni Państwo,

mając na uwadze obecną sytuację związaną z epidemią COVID-19 oraz podejmowane działania legislacyjne, w szczególności przepisy ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.)¹, zwanej dalej „ustawą COVID”, i ich wpływ na funkcjonowanie wojewódzkich komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych, Rzecznika Praw Pacjenta pragnie przedstawić swoje stanowisko w tym zakresie.

W ocenie Rzecznika Praw Pacjenta orzecznicza działalność wojewódzkich komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych, zwanych dalej „komisjami”, w obecnym stanie prawnym nie jest możliwa.

W szczególności należy zwrócić uwagę na obowiązujące od dnia 31 marca 2020 r. przepisy ustawy COVID. Zgodnie z art. 15z ustawy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu CO-VID bieg terminów procesowych i sądowych nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres. Przepis wymienia przy tym rodzaje postępowań objętych ww. zasadą. Postępowania w sprawie ustalenia zdarzenia medycznego ww. regulacja wprost nie wskazuje, niemniej normuje, że zawieszenie biegu terminów dotyczy także *innych postępowań prowadzonych na podstawie ustawy*. Nie ulega wątpliwości, że z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku komisji. W szczególności bieg terminu, o którym mowa w art. 67j ust. 2 ustawy

¹ W brzmieniu nadanym ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568).

z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta² (dalej: u.p.p.), tj. terminu 4 miesięcy na wydanie orzeczenia przez komisję, ulega zawieszeniu (lub nie rozpoczyna biegu – w przypadku nowych wniosków). Z braku czynności organu w tym okresie nie można czynić zarzutu beczynności czy też przewlekłego prowadzenia postępowania. Zawieszeniu uległy także inne terminy związane z orzekaniem w przedmiocie zdarzenia medycznego – na zajęcie stanowiska przez podmiot leczniczy w sprawie wniosku o ustalenie zdarzenia medycznego, przekazanie w określonym terminie stosowanych wyjaśnień czy też materiałów, a także wniesienie przewidzianych w u.p.p. środków odwoławczych. Jakkolwiek art. 15zsz ust. 7 przywołanej ustawy stanowi o tym, że czynności dokonane w okresie zawieszenia biegu terminów procesowych są skuteczne to jednak art. 15zsz ust. 6 wskazuje, że w ww. okresie nie przeprowadza się rozpraw ani posiedzeń jawnych, z wyjątkiem rozpraw i posiedzeń jawnych w sprawach określonych w art. 14a ust. 4 i 5, co w praktyce uniemożliwia prowadzenie postępowań przez komisje, które rozpoznają sprawy i wydają orzeczenia właśnie na posiedzeniach.

Obecna sytuacja faktyczna i prawna nie powoduje jednak, że osoby zainteresowane nie mogą składać do komisji nowych wniosków o ustalenie zdarzenia medycznego. Takie wnioski należy przyjmować; będą one oczekiwały na rozpatrzenie. Ponadto przepisy nie stoją na przeszkodzie dokonywania oceny formalnej ww. wniosków i podejmowania decyzji o ich zwrocie, w przypadku gdy są niekompletne lub nienależycie opłacone (art. 67d ust. 5 u.p.p.). Bardzo istotne jest przy tym także odpowiednie obliczenie terminów, których bieg rozpoczął się przed dniem 31 marca br. i upłynie po odwołaniu stanu epidemii, aby uczestnik postępowania nie poniósł negatywnych konsekwencji ewentualnej omyłki w tym zakresie.

Odrębną kwestią, na którą Rzecznik Praw Pacjenta chciałby zwrócić uwagę, jest bieg w stanie epidemii terminu określonego w art. 67c ust. 2 u.p.p., tj. terminu, w którym można wnieść do komisji sprawę o ustalenie zdarzenia medycznego³. Ustawa COVID, poza wskazanym wcześniej zawieszeniem biegu terminów procesowych, odnosi się także do biegu terminów materialnych. Art. 15zsz tej ustawy stanowi, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg przewidzianych przepisami prawa administracyjnego terminów:

- 1) od zachowania których jest uzależnione udzielenie ochrony prawnej przed sądem lub organem,

² Dz. U. z 2019 r. poz. 1127, z późn. zm.

³ Wniosek wnosi się w terminie 1 roku od dnia, w którym podmiot składający wniosek dowiedział się o zakażeniu, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia albo nastąpiła śmierć pacjenta, o których mowa w art. 67a ust. 1, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż 3 lata od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie skutkujące zakażeniem, uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia albo śmiercią pacjenta.

- 2) do dokonania przez stronę czynności kształtujących jej prawa i obowiązki,
 - 3) przedawnienia,
 - 4) których niezachowanie powoduje wygaśnięcie lub zmianę praw rzeczowych oraz roszczeń i wierzytelności, a także popadnięcie w opóźnienie,
 - 5) zawitych, z niezachowaniem których ustawa wiąże ujemne skutki dla strony,
 - 6) do dokonania przez podmioty lub jednostki organizacyjne podlegające wpisowi do właściwego rejestru czynności, które powodują obowiązek zgłoszenia do tego rejestru, a także terminów na wykonanie przez te podmioty obowiązków wynikających z przepisów o ich ustroju
- nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

W ocenie Rzecznika Praw Pacjenta powyższy przepis nie znajdzie jednak zastosowania do terminu, o którym mowa w art. 67c ust. 2 u.p.p. Termin ten nie ulega zawieszeniu - czasu trwania stanu epidemii (od dnia 31 marca br.) nie można do niego doliczyć.

Z uwagi na charakter postępowania w przedmiocie zdarzenia medycznego na podstawie u.p.p. oraz kwestie ustrojowe związane z działalnością i funkcjonowaniem komisji przedmiotowe zagadnienie może budzić wątpliwości, niemniej wedle Rzecznika Praw Pacjenta terminy określone ww. przepisem należy postrzegać przez pryzmat przepisów prawa cywilnego, których zawieszenia ustawa COVID nie przewiduje. Zgodnie z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 marca 2015 r. (II OSK 554/15): „Sprawa cywilna w znaczeniu materialnym, to sprawa, w której ochrona prawna sprowadza się do wywołania skutku w zakresie stosunku cywilnoprawnego sensu largo, którego podmioty, na wypadek sporu, występują jako równorzędni partnerzy. Natomiast w ujęciu formalnym sprawami cywilnymi są nie tylko sprawy ze swej istoty cywilne, lecz również takie, których rozpoznanie odbywa się według przepisów k.p.c. W orzecznictwie przyjmowane jest szerokie rozumienie sprawy cywilnej, za którą uważa się także sytuacje, gdy zdarzeniem wywołującym skutki cywilnoprawne nie jest czynność prawna, czyn niedozwolony czy bezpodstawne wzbogacenie, lecz akt administracyjny czy inne orzeczenie wywołujące skutki w zakresie prawa cywilnego”. Dalej NSA w cytowanym orzeczeniu wyjaśnił, że: „opisane postępowanie przed Komisją nie rozstrzyga więc sprawy administracyjnej, lecz dotyczy zagadnień natury cywilnoprawnej związanych z pozasądowym dochodzeniem odszkodowania i zadośćuczynienia za szkodę wyrządzoną zdarzeniem medycznym”. Zwrócić także należy uwagę, że złożenie wniosku, w wyniku którego komisja wydała orzeczenie o zdarzeniu

medycznym, w świetle art. 67c ust. 3 u.p.p., przerywa bieg terminu przedawnienia roszczeń określony w przepisach Kodeksu cywilnego wynikający ze zdarzeń objętych wnioskiem. Skuteczne wniesienie sprawy do komisji, czego elementem jest dochowanie terminu, o którym mowa w art. 67c ust. 2 u.p.p., wywiera skutki także w tej sferze. Terminy te są ze sobą powiązane i muszą być spójne. Gdyby hipotetycznie przyjąć, że roczny termin liczony od dnia, w którym wnioskodawca dowiedział się o zdarzeniu, ulega zawieszeniu to skutki tego byłyby widoczne wyłącznie w postępowaniu przed komisją - dopuszczenie sprawy do merytorycznego rozpoznania. Nie miałyby to jednak to wpływu na ewentualne przedawnienie roszczeń wynikających z Kodeksu cywilnego, gdyż terminy przewidziane w przepisach prawa cywilnego nie zostały zawieszone. W konsekwencji mogłoby dojść do sytuacji, gdzie sprawa rozpatrywana przez komisję będzie już przedawniona w myśl przepisów prawa cywilnego. To z kolei wygeneruje wątpliwości interpretacyjne sądów cywilnych i może spowodować niejednolitość orzecznictwa w tym zakresie, co bezpośrednio przełoży się na sytuację prawną pacjentów i może to skutkować oddaleniem roszczeń w postępowaniu cywilnym, mimo wydania merytorycznego orzeczenia przez komisję.

Reasumując zatem, w ocenie Rzecznika Praw Pacjenta termin 1 roku na złożenie wniosku do wojewódzkiej komisji, o którym mowa w art. 67c ust. 2 u.p.p. nie uległ zawieszeniu w świetle norm zawartych w ustawie COVID.

Niezmiernie istotne jest, aby uczestnicy obecnie toczących się postępowań, jak i osoby zainteresowane zainicjowaniem sprawy przed komisją, miały świadomość o obecnym sposobie funkcjonowania komisji, w szczególności zaś o tym, że bieg terminu na wniesienie sprawy o ustalenie zdarzenia medycznego w czasie epidemii nie uległ zawieszeniu. Uprzejmie proszę o udostępnienie tych informacji na stronie internetowej urzędów wojewódzkich, a także w innym miejscach, gdzie znajdują się informacje o komisjach.

Z poważaniem
RZECZNIK PRAW PACJENTA
Bartłomiej Chmielowiec

Otrzymuje – według rozdzielnika:

1. Pani Dorota Karkowska Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Warszawie.
2. Pani Justyna Musielska Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Kielcach.
3. Pani Ewa Jurkiewicz-Grzywacz Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Bydgoszczy.
4. Pan Tomasz Filarski Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Krakowie.
5. Pan Michał Pietkiewicz Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Olsztynie.
6. Pani Beata Eksterowicz-Orzechowska Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Poznaniu.
7. Pani Marta Bartoń Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Rzeszowie.
8. Pani Elżbieta Płonka Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Gorzowie Wielkopolskim.
9. Pani Agnieszka Zięzio-Koralewska Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Białymstoku.
10. Pan Cezary Goryszewski Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Opolu.
11. Bartłomiej Mużyło Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Szczecinie.
12. Pani Joanna Gibas-Kobierecka Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Gdańsku.
13. Pan Piotr Sendecki Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Lublinie.
14. Pan Jerzy Trzeciak Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Łodzi.
15. Pan Sławomir Krześ Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych we Wrocławiu.
16. Pan Przemysław Gątarz Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji do spraw Orzekania o Zdarzeniach Medycznych w Katowicach.

Do wiadomości:

1. Pan Konstanty Radziwiłł Wojewoda Mazowiecki.
2. Pan Zbigniew Koniusz Wojewoda Świętokrzyski.
3. Pan Mikołaj Bogdanowicz Wojewoda Kujawsko-Pomorski.
4. Pan Piotr Ćwik Wojewoda Małopolski.
5. Pan Artur Henryk Chojecki Wojewoda Warmińsko-Mazurski.
6. Pan Łukasz Mikołajczyk Wojewoda Wielkopolski.
7. Pani Ewa Leniart Wojewoda Podkarpacki.
8. Pan Władysław Dajczak Wojewoda Lubuski.
9. Pan Bohdan Paszkowski Wojewoda Podlaski.
10. Pan Adrian Czubak Wojewoda Opolski.
11. Pan Tomasz Hinc Wojewoda Zachodniopomorski.
12. Pan Dariusz Drelich Wojewoda Pomorski.
13. Pan Lech Sprawka Wojewoda Lubelski.
14. Pan Tobiasz Adam Bocheński Wojewoda Łódzki.
15. Pan Jarosław Obremski Wojewoda Dolnośląski.
16. Pan Jarosław Wieczorek Wojewoda Śląski.